

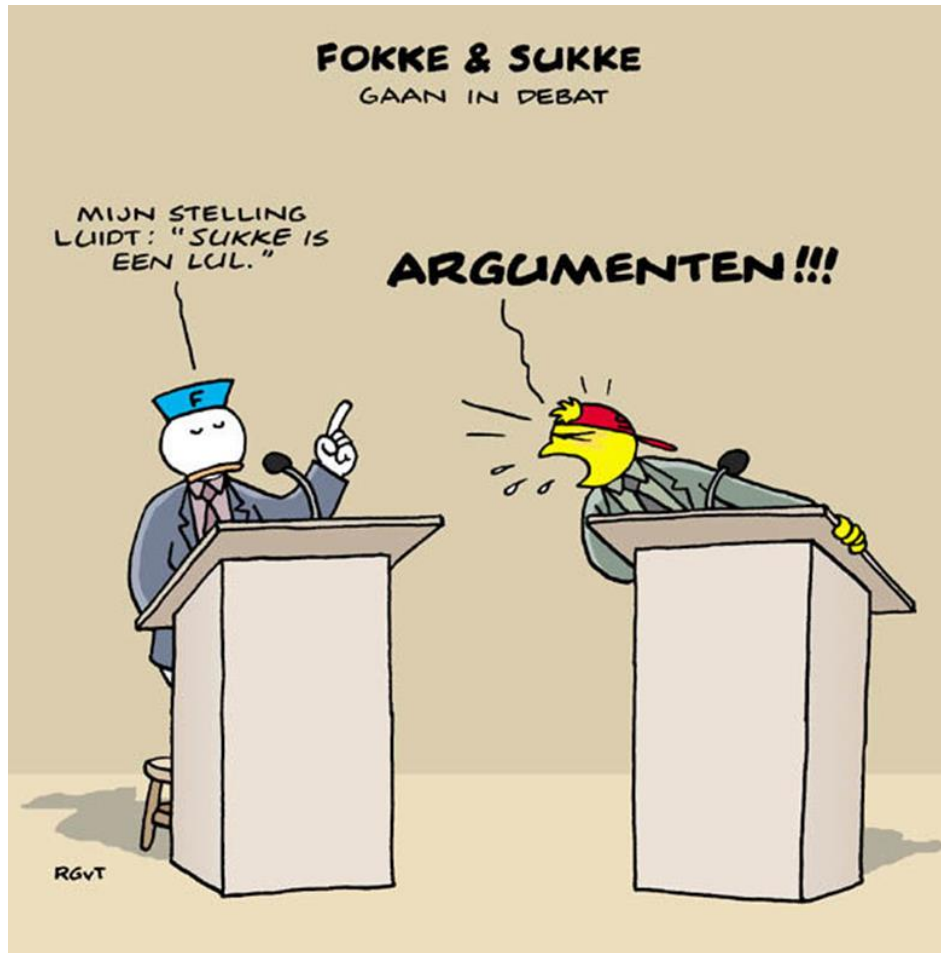
vereniging voor
schematherapie

Schematherapie bij stemmen horen

Janneke Ferwerda en Ruben
Schrameijer

Schematherapiecongres Amersfoort 2021

Stellingen om op te warmen

Waar of niet?

Hallucinaties zoals het horen van stemmen zijn
relatief zeldzaam

Waar of niet?

Antipsychotica is zeer effectief bij het horen van stemmen en behandelkeuze nummer 1

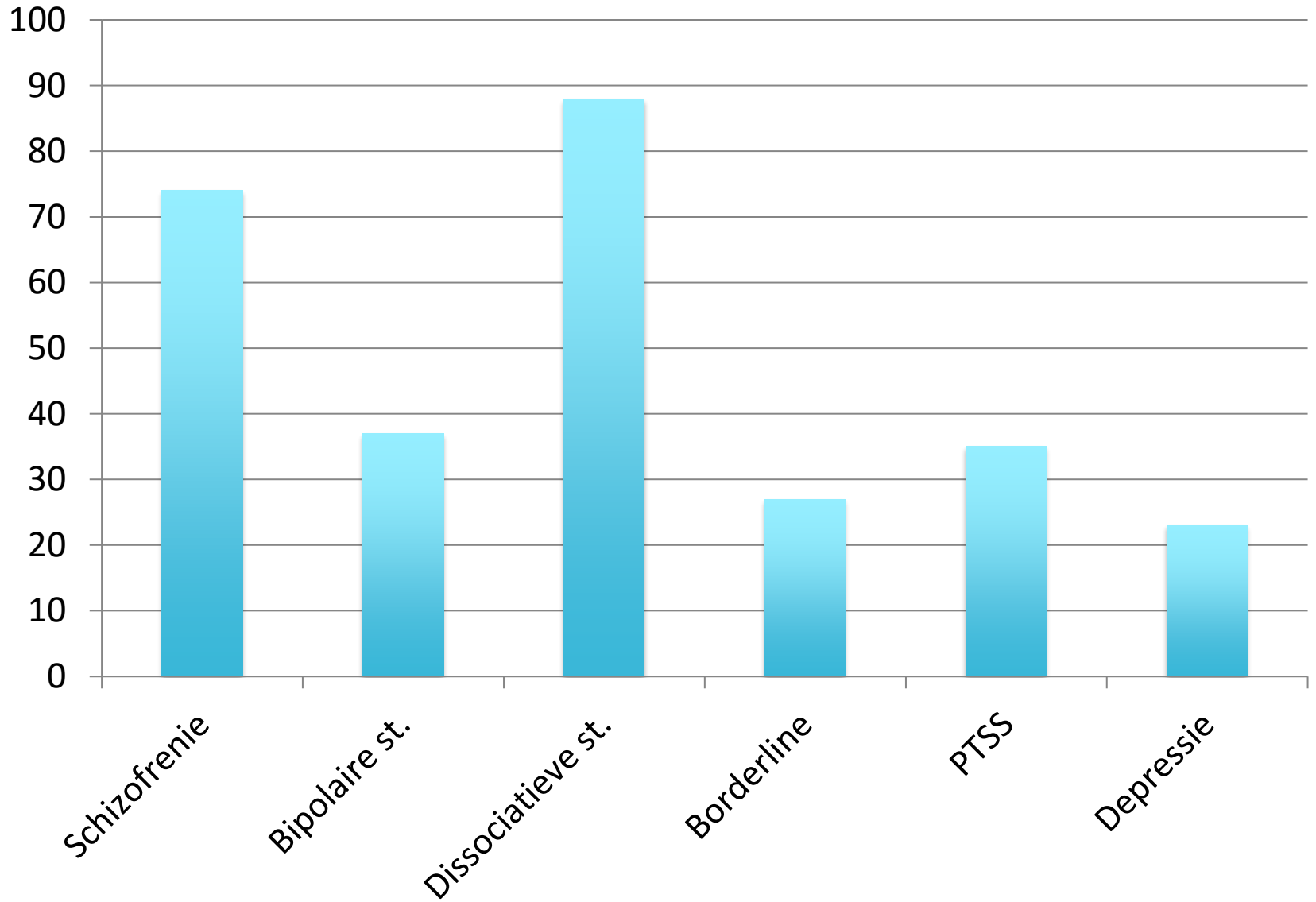
Waar of niet?

Mensen die last hebben van uitscheidende stemmen hebben vaak negatieve kerncognities over zichzelf, anderen en de wereld.

Waar of niet?

Stemmen komen ook voor bij andere stoornissen dan bij psychotische stoornissen, het gaat dan echter om kwalitatief andere hallucinaties

% stemmenhoorders

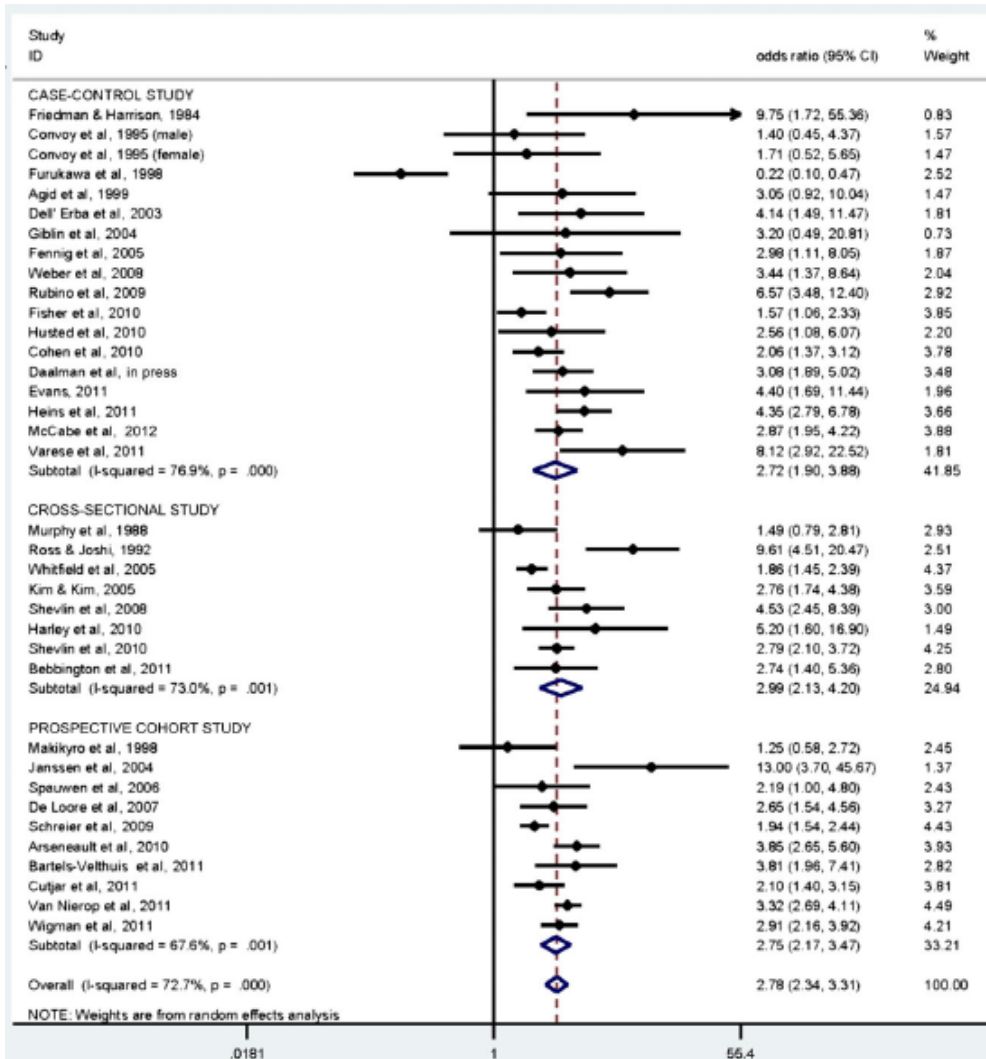

trauma

Trauma

3.904 mensen in case-control studies, 41.803 in cohort studies, en 35.546 in cross-sect. studies

Conclusie: trauma geeft 2,78 keer meer kans op psychose

Trauma

Childhood rape was associated only with hallucinations (OR 8.9, CI = 1.86–42.44) once co-occurring paranoia was controlled for. Being brought up in institutional care (OR = 11.08, CI = 3.26–37.62) was specifically associated with paranoia once comorbid hallucinations had been controlled for. For each symptom, dose-response relationships were observed between the number of childhood traumas and the risk of the symptom.

Stemmen

trauma als mede-oorzaak - samenvatting

- Hier is veel evidentie voor
- Er zijn directe en thematische relaties met trauma en stem-inhoud bij minimaal de helft van de stemmenhoorders
- Ondanks mogelijk zo ontstaan, betekent niet dat huidige stemmen nog steeds in stand worden gehouden door deze factoren, of dat trauma-therapie tegen stemmen helpt
- Fowler et al (2006) beschrijven een model waarbij de stem een afgeleide is van de vernederende, bestraffende stem van de dader uit het verleden.

BPS stemmen

Kenmerken en lijdensdruk

Auditieve verbale hallucinaties bij patiënten met een borderline-persoonlijkheidsstoornis

C. ZONNENBERG, M.B.A. NIEMANTSVERDRIET, J.D. BLOM, C.W. SLOTEMA

ACHTERGROND Traditioneel wordt verondersteld dat auditieve verbale hallucinaties (AVH) bij patiënten met een borderlinepersoonlijkheidsstoornis (BPS) zeldzaam zijn, dat ze een 'pseudo'-karakter hebben en dat ze weinig lijdensdruk veroorzaken.

DOEL Het bieden van een overzicht van studies naar de prevalentie en fenomenologische karakteristieken van AVH bij patiënten met een BPS en de daaruit voortvloeiende lijdensdruk.

METHODE Een systematische literatuurstudie in PubMed en het Ovid-databestand.

RESULTATEN AVH worden ervaren door 27% van de patiënten met een BPS. Deze v
logische zin niet te onderscheiden van die bij patiënten met een sch
van de patiënten met een BPS waren hallucinaties in meerdere mod
periode waarin AVH werden ervaren, besloeg 17 jaar, de frequentie w
dag. De lijdensdruk was hoog met een matige verstoring van het le

CONCLUSIE AVH en andere hallucinaties komen frequent voor bij de BPS. Het ver
hier gericht naar te vragen en hun waar mogelijk een behandeling t
is wel dat evidence-based behandelmethoden zoals antipsychotica,
en transcraniële magnetische stimulatie voor deze specifieke groep
onderzocht.

TUJDSCHRIFT VOOR PSYCHIATRIE 58(2016)2, 122-129

- Serieuze lijdensdruk
- Kan al 15 jaar bestaan
- Bij de helft multimodale hallucinaties
- Kenmerken zelfde als bij schizofrenie

Geen pseudo-probleem

 frontiers
in Psychiatry

SYSTEMATIC REVIEW
published: 31 July 2018
doi: 10.3389/fpsyt.2018.00347

Auditory Verbal Hallucinations in Borderline Personality Disorder and the Efficacy of Antipsychotics: A Systematic Review

Christina W. Slotema^{1*}, Jan Dirk Blom^{1,2,3}, Marieke B. A. Niemantsverdriet¹ and Iris E. C. Sommer^{4,5}

Risico op suïcidepogingen

Prevalence and odds for suicide attempts among suicidal ideators (n = 188).

Explanatory variables	Suicidal attempts, N (%)	Odds ratio for suicide ideation	
		COR (95% CI)	AOR (95% CI) ^a
Auditory verbal hallucinations (AVHs)			
Without AVHs (n = 141)	42 (29.8%)	Ref	Ref
With AVHs (n = 47)	28 (59.6%)	3.5 (1.8–6.9)*	3.4 (1.7–6.9)*
Depression			
PHQ-2score < 3 (n = 88)	35 (39.8%)	Ref	Ref
PHQ-2score ≥ 3 (n = 100)	35 (35.0%)	0.8 (0.5–1.5)	0.7 (0.4–1.3)

Schematherapie bij stemmen

- SFT biedt een mooi verklaringsmodel voor het ontstaan van de stemmen en een manier om hier mee om te gaan.
- De straffende ouder modus komt vaak qua inhoud overeen met de straffende stem.
- SFT combineert twee ervaringsgerichte interventies (IR en de stoelnoefening) die mogelijk kunnen werken tegen AVH.

Multiple baseline onderzoek naar SFT bij stemmen (moet nog gepubliceerd).

- 9 Participanten die in behandeling waren bij GGZ-NHN voor een psychotische stoornis kregen 20 sessies SGT.
- Design: multiple baseline case series design.
- 5 baseline condities variërend van 4 tot en met 8 weken.
- De toepasbaarheid is gemeten aan het einde van de behandeling met de CSQ-8 en met een vragenlijst aan de therapeuten en aan de hand van de drop-out.
- Wekelijks gemeten vanaf de baseline tot en met behandeling: Ernst van de stemmen (AHRs), het zelfbeeld (RSES) en de depressieve stemming (BDI-II).
- Drie uitgebreide meetmomenten: bij de start van de behandeling, aan het eind van de behandeling en na 6 weken follow-up.

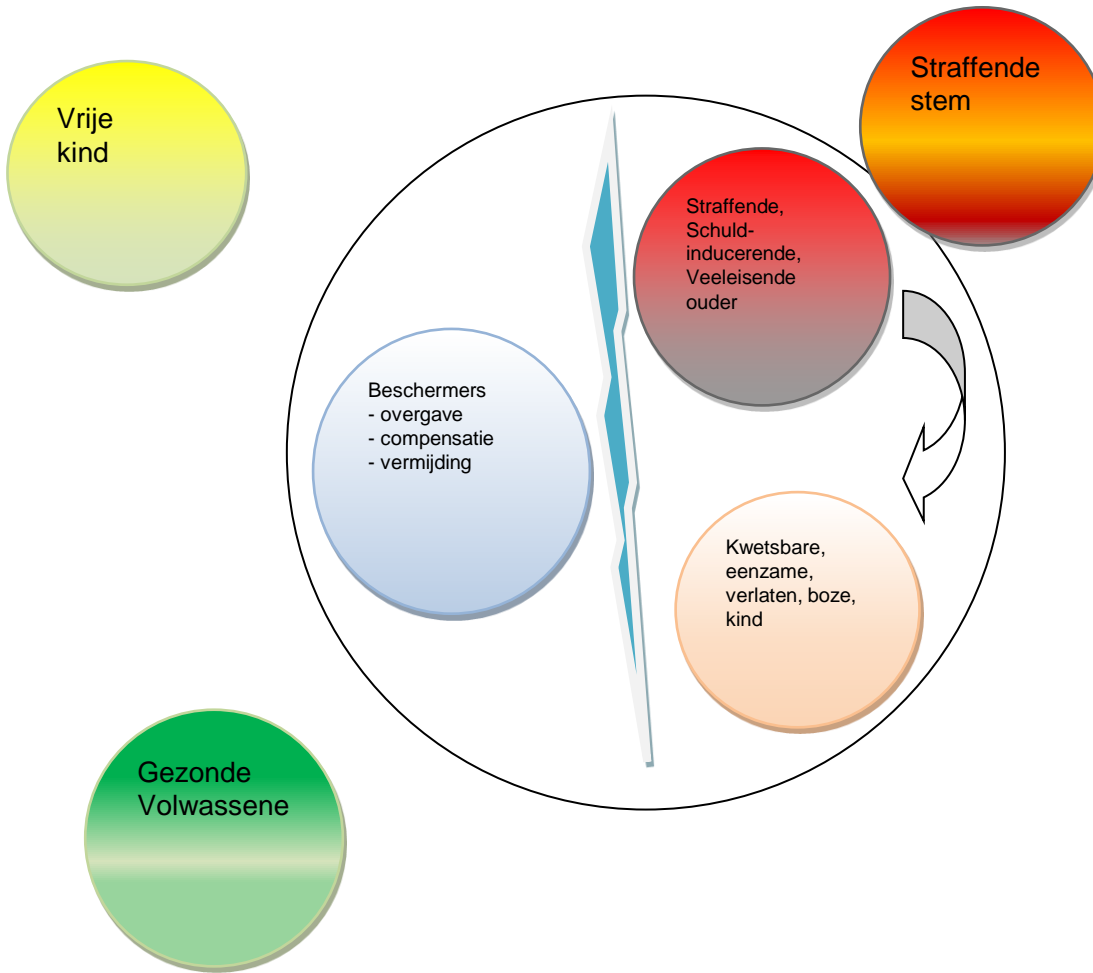

Hypothesen onderzoek SFT bij stemmen

- SFT is goed toe te passen bij mensen met een psychose die last hebben van stemmen.
- Wanneer de stemmen minder invloed hebben zal het zelfbeeld verbeteren en zo ook de stemming.
- De macht van - en de opvattingen over- de stemmen zullen ten positieve veranderen als ook de kwaliteit van leven.

Protocol

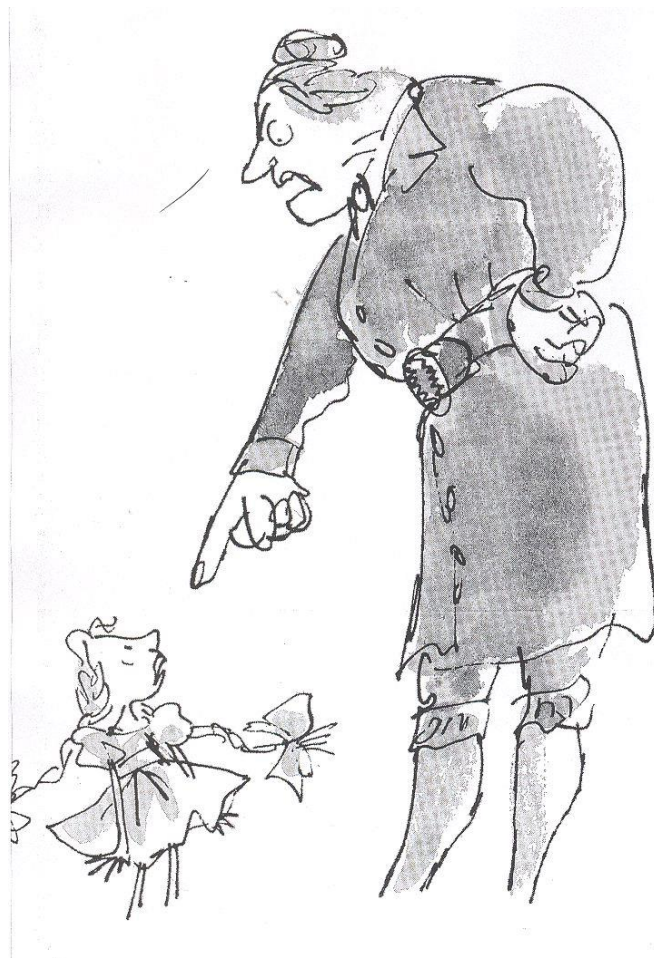
- 20 sessies
- 5 sessies voor het verklaringsmodel en het maken van de casusconceptualisatie.
- 5 sessies voor het kwetsbare kind, de GV en de beschermers.
- 8 sessies over de Disfunctionele Stem (DS) waarvan 1 sessies de DS in kaart brengen gevolgd door 7 sessies afwisselend stoelnoefeningen en imaginaties met rescripting.
- 2 sessies evalueren en afronden.

Experientiele technieken bij stemmen

Disfunctionele stemmen

Stoelen oefening

Stap 1: Sluit je ogen en sta stil bij de afgelopen week waarin de disfunctionele stem de regie overnam. Kies voor jezelf een situatie.

Stap 2: Er zijn drie stoelen. 1 voor de disfunctionele stem (DS), 1 voor de gezonde volwassene (GV) en 1 voor het Kwetsbare kind (KK)

Stap 3: Je start op de stoel van het KK en vertelt de probleemsituatie.

Stap 4: De GV (therapeut) vraagt door en onderbreekt wanneer hij de straffende of veeleisende stem hoort.

Stap 5: De GV zet de DS op de stoel en stuurt dezeodus vervolgens weg. Het is normaal dat het wegsturen meerdere keren moet gebeuren.

Stap 6: Zodra de DS zwijgt gaat de GV met aandacht terug naar het KK. Het gesprek gaat dan verder over de oorspronkelijke probleemsituatie waarbij aandacht is voor de gevoelens en de emotionele kernbehoeften.

Voorlopige conclusies (analyse moet nog worden gedaan):

- De behandeling lijkt toepasbaar, tevredenheid onder de deelnemers was hoog. Ook behandelaars waren allen positief.
- De effecten waren (op de MANSA na) allemaal in positieve richting, alleen waren ze niet significant.
- Deze doelgroep is ernstig ziek, met meestal een uitgebreide behandelgeschiedenis. Dat dit nu positief aanslaat is heel mooi.
- Dit was een erg klein sample en dus zijn de resultaten nauwelijks te generaliseren.

Discussie

- Een participant voelde zich halverwege de behandeling zo goed dat ze stopte met haar antipsychotica..
- Participanten vonden het oefenen met het wegsturen van de straffende stem erg krachtig en helpend. Ook de imaginaties werden als erg helpend ervaren.
- Therapeutenfeedback: mag langer en minder geprotocolleerd.

Quotes

“... ik zie [de stemmen] nu als de straffende ouder en denk meer als de gezonde volwassene. ...omdat de stemmen precies hetzelfde doen dus ik ze ook als straffende ouder ben gaan zien.. ik kan daar nu beter mee omgaan.”

“Ik kan mijn stem nu beter weerwoord bieden, dat helpt”.

“Door de therapie weet ik nu van wie die stem is en kan het daarom beter begrijpen”

“ik heb er een gezonde helpende stem bij door de therapie”.

“nu denk ik vaak dat die stemmen eigenlijk helemaal niet echt bestaan”.

**WERKVERSCHAFFING
NATUURLIJK
VERMELDT ELKE
ONDERZOEKER IN
ZIJN ONDERZOEK DAT
VERDER ONDERZOEK
NOODZAKELIJK IS**

Loesje
